

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 2 grudnia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi:

I. ustalił, że w skład spadku po I. J., zmarłej w dniu 11 stycznia 2012 roku w P., ostatnio stale zamieszkałej w Ł., wchodzi następujące przedmioty majątkowe:

1. prawo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w Tuszynie przy ulicy (...), stanowiącej działkę ewidencyjną o numerze (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...), wraz ze związanym z nim prawem własności budynku mieszkalnego położonego na wyżej opisanej nieruchomości – o wartości 446.400 zł (czteryście czterdzieści sześć tysięcy czterysta złotych),
2. wierzytelność w stosunku do Stowarzyszenia (...) z siedzibą w Ł. o zapłatę sumy 55.111,34 zł (pięćdziesiąt pięć tysięcy sto jedenaście złotych trzydzieści cztery grosze) z tytułu wpłat spadkodawczyni na pokrycie kosztów budowy hali targowej,
3. wierzytelność w stosunku do Stowarzyszenia (...) z siedzibą w Ł. o zapłatę sumy 657,60 zł (sześćset pięćdziesiąt siedem złotych sześćdziesiąt groszy) z tytułu zwrotu kaucji wpłaconej na podstawie umowy poddzierżawy,
4. pierścionek z platyny o wartości 600 (sześćset) złotych,
5. naszyjnik z małymi oczkami o wartości 1000 (jeden tysiąc) złotych,
6. łańcuszek z przywieszką o wartości 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych,
7. bransoletka ze średniej wielkości oczkami o wartości 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych,
8. pierścionek o wartości 600 (sześćset) złotych,
9. zegarek w złotej kopercie o wartości 600 (sześćset) złotych,
10. pierścionek z dużym oczkiem o wartości 600 (sześćset) złotych,
11. pierścionek z kilkoma oczkami o wartości 500 (pięćset) złotych,
12. kolczyki podłużne o wartości 50 (pięćdziesiąt) złotych,
13. kolczyki podłużne złote o wartości 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych,
14. kolczyki srebrne w kształcie kółek o wartości 80 (osiemdziesiąt) złotych,
15. pierścionek z dużym oczkiem - diamentem o wartości 600 (sześćset) złotych,
16. pierścionek ze złota w kolorze białym o wartości 600 (sześćset) złotych,
17. pierścionek o wadze około 4 gram o wartości 500 (pięćset) złotych,
18. kolczyki srebrne z kamyczkami koloru różowego o wartości 80 (osiemdziesiąt) złotych,
19. pierścionek o wadze około 5 gram o wartości 600 (sześćset) złotych,
20. pierścionek srebrny w kształcie kwiatka o wartości 100 (sto) złotych,
21. kolczyki srebrne z bursztynem o wartości 100 (sto) złotych,

22. kolczyki z drobnymi diamentami o wartości 300 (trzysta) złotych,
23. zegarek srebrny o wartości 400 (czterysta) złotych,
24. bransoletka ze skóry z elementami srebrnymi o wartości 120 (sto dwadzieścia) złotych,
25. bransoletka srebrna o wartości 200 (dwieście) złotych,
26. wisiołek w kształcie serca z łańcuszkiem w kolorze czarnym o wartości 30 (trzydzieści) złotych,
27. bransoletka złota o wartości 600 (sześćset) złotych,
28. pierścionek z drobnymi diamentami o wartości 700 (siedemset) złotych,
29. naszyjnik z wisiorkiem o wartości 800 (osiemset) złotych,
30. naszyjnik z przywieszką o wartości 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych,
31. wierzytelność w stosunku do (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. w związku z prowadzeniem przez ten bank rachunku bankowego o numerze (...), na którym na dzień otwarcia spadku zgromadzone były środki w wysokości 0,01 zł (jeden grosz),
32. suma pieniężna w kwocie 3141,06 zł (trzy tysiące sto czterdzieści jeden złotych sześć groszy);

II. dokonał działu spadku po I. J. w ten sposób, że:

1. przyznał S. J. prawa do nieruchomości położonej w Tuszynie opisane w punkcie I.1,
2. przyznał D. J. wierzytelności opisane w punktach I.2, I.3 i I.31, sumę pieniężną opisaną w punkcie I. 32 oraz rzeczy ruchome opisane w punktach od I. 4 do I. 30,
3. zasądził od S. J. na rzecz D. J. sumę 186.585 zł (sto osiemdziesiąt sześć tysięcy pięćset osiemdziesiąt pięć złotych) z tytułu dopłaty pieniężnej, płatnej w terminie 18 (osiemnastu) miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia, wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia temu terminowi płatności;

III. zasądził od D. J. na rzecz S. J. sumę 900 zł (dziewięćset złotych) z tytułu zwrotu wydatków na pokrycie długu spadkowego;

IV. oddalił roszczenie S. J. przeciwko D. J. o zwrot pożytków uzyskanych z dalszej poddzierżawy stanowiska handlowego na (...) w Ł. w okresie od września 2012 roku;

V. przyznał adwokatowi S. P. wynagrodzenie w kwocie (...) (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych), obejmujące podatek od towarów i usług, za pełnienie funkcji pełnomocnika z urzędu wnioskodawcy oraz nakazuje wypłacić tę kwotę adwokatowi S. P. z funduszy Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi

VI. nakazał pobrać od D. J. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi sumę 1656,79 zł (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć złotych siedemdziesiąt dziewięć groszy) z tytułu kosztów sądowych.

Powyższe orzeczenie Sąd Rejonowy oparł na ustaleniach, z których najistotniejsze przedstawiają się następująco:

I. J. zmarła w dniu 11 stycznia 2012 roku jako osoba rozwiedziona. W dniu 29 maja 2012 roku został sporządzony akt notarialny zawierający akt poświadczenia dziedziczenia po I. J., w którym stwierdzono, że spadek po tej osobie na podstawie ustawy nabyli jej synowie, D. J. i S. J., po 1/2 części.

W dniu 2 września 2013 roku D. J. i S. J. zawarli w formie aktu notarialnego umowę w przedmiocie działu spadku po I. J.. W umowie tej jako składniki spadku po I. J. wskazano wyłącznie prawa własności lokali mieszkalnych przy ul. (...) oraz przy ul. (...). Spadkobiercy I. J. dokonali działu spadku po niej w ten sposób, że pierwszy z wyżej wymienionych lokali przypadł S. J. a drugi D. J..

W dniu 30 lipca 2014 roku D. J. i S. J. zawarli umowę darowizny, na podstawie której D. J. przeniósł na rzecz S. J. cały przysługujący mu udział w prawie własności samochodu marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...).

W dacie śmierci I. J. była użytkownikiem wieczystym nieruchomości położonej w Tuszynie przy ulicy (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...), jak również właścicielką budynku posadowionego na tej nieruchomości. Żaden ze spadkobierców I. J. nie korzysta obecnie z nieruchomości przy ul. (...) w Tuszynie. Wartość rynkowa prawa użytkowania wieczystego wyżej opisanej nieruchomości, wraz ze związanym z nim prawem własności budynku mieszkalnego, wynosi 446.400 zł.

W dniu 2 września 2008 roku Stowarzyszenie (...) z siedzibą w Ł. jako dzierżawca nieruchomości przy ul. (...) zabudowanej halą targową zawarło z I. J. pisemną umowę poddzierżawy, na czas nieokreślony, boks handlowego w hali targowej o numerze 232.

D. J. i S. J. złożyli w siedzibie Stowarzyszenia (...) w Ł. podpisany przez nich dokument opatrzony datą „21.09.2012 rok”, w którym S. J. oświadczył, że użycza w bezpłatne używanie na działalność gospodarczą swojemu bratu D. J. swoją część boks handlowego numer 232 położonego w (...) oraz oświadczył, iż wnosi o podpisanie umowy poddzierżawy tego boks handlowego z D. J. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), jak również, że za wszystkie należności z tytułu poddzierżawy odpowiedzialny jest D. J.. W dniu 12 września 2012 roku Stowarzyszenie (...) z siedzibą w Ł. jako dzierżawca nieruchomości przy ul. (...) zabudowanej halą targową zawarło z D. J. pisemną umowę poddzierżawy, na czas nieokreślony, boks handlowego w hali targowej o numerze 232.

Samochód osobowy marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...) pozostaje zarejestrowany na nazwisko I. J.. Pojazd ten został wyprodukowany w 1987 roku i po raz pierwszy zarejestrowany w 1992 roku.

Apelację od powyższego postanowienia wywiódł wnioskodawca podnosząc następujące zarzuty:

- obraży prawa materialnego tj. art. 212 § 3 KC w zw. z art. 1035 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie przez zasądzenie od S. J. na rzecz D. J. spłaty pieniężnej w kwocie 186.585 zł płatnej w terminie 18 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia, wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia temu terminowi płatności podczas gdy termin ten jest zbyt krótki i nadmiernie uciążliwy dla wnioskodawcy, przepis zaś zezwala rozłożyć spłaty na raty, których termin uiszczenia nie

może przekraczać lat 10, a sytuacja zobowiązanego S. J. za tym przemawia aby termin ten był maksymalny;

- sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału, a polegającą na błędnym uznaniu, że umowa I. J. i Stowarzyszenia (...) została rozwiązana podczas gdy umowa ta nie uległa rozwiązaniu przez co prawo I. J. do poddzierżawy boks handlowego numer 232 w (...) w Ł. nadal istnieje i może być przedmiotem działu – skutkująca bezzasadnym oddaleniem roszczenia S. J. przeciwko D. J. o zwrot pożytków uzyskanych z dalszej poddzierżawy stanowiska handlowego na (...) w Ł. w okresie od września 2012 r. w sytuacji gdy zasadne było przyznanie od D. J. sumy 29.000 zł z tytułu połowy korzyści majątkowej uzyskanej przez tego uczestnika w okresie od września 2012 r. do stycznia 2015 r z tytułu dalszej poddzierżawy stanowiska handlowego numer 232 w (...) w Ł., gdyż wbrew ustaleniom sądu prawo poddzierżawy boks przez I. J. nie wygasło;

- naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na oddaleniu wniosku dowodowego jako nietoczącego okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy tj. dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości prawa poddzierżawy w.w. boks handlowego – w sytuacji gdy dopuszczenie tego dowodu

doprowadziłoby do dokładnego ustalenia wartości tego prawa i zaliczenia go do składu majątku spadkowego po spadkodawczyni i dokonania działu spadku zgodnie z żądaniem wnioskodawcy;

- naruszenia przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 684 k.p.c. a polegające na przyjęciu, że w skład spadku po I. J. nie wchodzi samochód osobowy marki F. (...), wskutek zaniechania dokładnego zbadania czy rzeczywiście samochód marki F. (...) nie wchodzi w skład spadku po I. J. przez oparcie swych ustaleń przez sąd jedynie na szczątkowych informacjach podczas, gdy sąd był zobowiązany dokładnie zbadać czy jest to również składnik masy spadkowej po zmarłej I. J. - naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy a polegające na zaniechaniu lub jedynie bardzo znikomym zbadaniu czy samochód F. (...) wchodzi w skład spadku po I. J. co mogło skutkować pominięciem tego składnika i nieprawidłowym uznaniu, iż nie wchodzi on do majątku spadkowego będącego przedmiotem działu spadku;

- naruszenia przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik Sprawy tj. art. 684 k.p.c. polegające na oddaleniu wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości rynkowej samochodu F. (...) w sytuacji gdy wartość tego pojazdu mogła być zaliczona do spadku po I. J. gdyby sąd prawidłowo i wyczerpująco ustalił wszystkie jego składniki istniejące w chwili otwarcia spadku;

- obrazy prawa materialnego tj. art. 1035 k.c. w zw. z art. 211 k. c. przez jego niewłaściwe zastosowanie a polegające na dokonaniu działu jedynie części składników wchodzących w skład spadku w sytuacji gdy wolą wnioskodawcy było ustalenie składników i wartości całego spadku, sąd zaś pominął w tym zakresie w.w. składniki, a także dokonał działu nie uwzględniając prawidłowo kosztów przyznania S. J. prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w Tuszynie opisanej w pkt 1.1 zaskarżonego postanowienia.

W konkluzji wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, ewentualnie zmianę zaskarżonego postanowienia i ustalenie terminu spłat od S. J. na rzecz D. J. w terminie 10 równych rocznych rat oraz zasądzenie na rzecz S. J. od uczestnika kwoty 29.000 zł tytułem połowy korzyści wynikających z poddzierżawy boksu handlowego w hali B. Rynek w Ł. przez D. J., a także zasądzenie na rzecz adwokata S. P. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu za instancję apelacyjną, które nie zostały pokryte w całości ani w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd II instancji rozpoznając apelację, ocenił stan faktyczny ustalony przez Sąd I instancji jako prawidłowy i zgodny z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, a w konsekwencji na podstawie art. 382 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przyjął jego ustalenia za własne.

Przystępując do rozważań nad zarzutami apelacji, w pierwszej kolejności należało ocenić zarzut naruszenia art. 212 § 3 k.c. w związku z art. 1035 k.c. W ocenie Sądu Okręgowego jest on całkowicie chybiony. Skarżący twierdząc, że jedynie adekwatnym w sytuacji procesowej z jaką mamy do czynienia w niniejszej sprawie jest wyznaczenie 10 – letniego terminu spłaty uczestnika nie dostrzegając, iż tak dalece rozciągnięcie w czasie spłat na rzecz uczestnika postępowania nadmiernie godzi w jego interes ekonomiczny i pozbawia go realnej możliwości skorzystania z zasądzonej przez Sąd I instancji kwoty. Wskazać bowiem należy, iż zasądzona przez Sąd Rejonowy spłata w wysokości 186.585 złotych płatna w 10 ratach nie mogłaby stanowić wymiernej korzyści dla uczestnika i nie pozwoliłaby mu na skorzystanie ze z jej realnej ekonomicznej wartości. Mając na uwadze niskie dochody wnioskodawcy nie sposób nie zauważyć, iż w wyniku podziału majątku otrzymał on nieruchomość wartą 446.000 złotych, może on zatem choćby zaciągnąć kredyt hipoteczny i systematycznie dokonywać jego spłat, albo ją sprzedać i dokonać spłaty na rzecz uczestnika, co zresztą sugerował nawet sam skarżący na rozprawie w dniu 8 września 2015 roku. Rozwiązanie takie umożliwi dokonanie jednorazowej spłaty na rzecz uczestnika w terminie ustalonym w zaskarżonym postanowieniu. Nie można również pominąć, iż Sąd pierwszej instancji przyznał ruchomości, wchodząc w skład spadku wierzytelności oraz sumę pieniężną na rzecz uczestnika postępowania, co było w znacznej mierze zgodne z wolą wnioskodawcy, a

jednocześnie obniżyło wysokość należnych uczestnikowi spłat z tytułu wyrównania jego udziału w majątku wspólnym. Zdaniem Sądu Okręgowego, określony w zaskarżonym postanowieniu termin płatności zasądzonej na rzecz uczestnika kwoty, uwzględnia w należyty sposób interesy zarówno uczestnika jak i wnioskodawcy, a termin 18 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia na dokonanie spłaty jest wystarczający na podjęcie przez wnioskodawcę działań zmierzających do uzyskania określonej w postanowieniu kwoty i stwarza jemu realną możliwość spełnienia zobowiązania. Zwłaszcza, iż postępowanie w niniejszej sprawie zostało wszczęte w styczniu 2014 roku i wnioskodawca winien był przewidywać, że w przypadku przyznania jemu nieruchomości zgodnie ze złożonym przez niego wnioskiem będzie musiał dokonać spłaty na rzecz uczestnika postępowania. Należy zauważyć także, że skarżący uzyskał w wyniku umownego działu spadku samochód osobowy oraz mieszkaniec w Ł.. Nie sposób zatem uznać, że skarżący nie jest w stanie w terminie 18 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia dokonać spłaty na rzecz uczestnika postępowania.

Skarżący błędnie także zarzuca Sądowi I instancji dokonanie sprzecznych z treścią zgromadzonego materiału dowodowego ustaleń w zakresie w jakim Sąd ten uznał, iż umowa I. J. i Stowarzyszenia (...) została rozwiązana. W ocenie wnioskodawcy umowa ta nie uległa rozwiązaniu przez co prawo spadkodawczyni do poddzierżawy boks handlowego nadal istnieje i może być przedmiotem działu spadku. Zdaniem Sądu Okręgowego pogląd ten nie zasługuje na uwzględnienie. Co prawda przysługujące I. J. prawo poddzierżawy wyżej wskazanego stanowiska handlowego z chwilą jej śmierci przeszło na spadkobierców D. i S. J., jednakże wobec złożenia we wrześniu 2012 roku pisemnego oświadczenia obu spadkobierców wyrażającego wolę zwarcia umowy poddzierżawy na dalszy okres wyłącznie z D. J., a także w konsekwencji zawarcia takiej umowy, przestało istnieć prawo poddzierżawy omawianego obiektu jako składnik spadku po I. J.. W miejsce dotychczasowego stosunku prawnego, którego stroną była spadkodawczyni zawiązał się nowy stosunek prawny z udziałem Stowarzyszenia (...) z jednej strony i D. J. z drugiej strony jako jedynym poddzierżawcą.

Z tych samych powodów Sąd I instancji prawidłowo oddalił jako nie dotyczący okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w sprawie wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości prawa poddzierżawy wymienionego stanowiska handlowego.

Sąd Rejonowy trafnie również uznał, a apelacja niezasadnie to kwestionuje, że w skład spadku po I. J. nie wchodzi samochód marki F. (...). Pojazd ten wprawdzie figuruje w ewidencji pojazdów jako zarejestrowany na nazwisko spadkodawczyni, jednakże żaden z uczestników postępowania nie wskazał, gdzie oraz w czyim posiadaniu pojazd ten obecnie miałby się znajdować. Co więcej, sam wnioskodawca oświadczył, że nie wiedział nawet, iż jego matka była właścicielką takiego pojazdu. Żaden z uczestników postępowania nie przedstawił jakiegokolwiek dowodu pozwalającego na przyjęcie, że wyżej wskazany pojazd nadal istnieje. Z kolei bank ujawniony w ewidencji pojazdów jako podmiot prawa zastawu na przedmiotowym pojeździe podał, że nie posiada żadnych informacji co do tego, czy pojazd ten nadal istnieje i gdzie się znajduje. Skoro nie ma podstaw do przyjęcia, że pojazd ten istnieje na datę orzekania w przedmiocie działu spadku, jak również nie ma przesłanek umożliwiających wiarygodne ustalenie wartości tego pojazdu, to brak jest podstaw do objęcia tego pojazdu działem spadku, co czyni zarzut naruszenia art. 684 k.p.c. w całości niezasadnym.

Całkowicie chybiony jest zarzut naruszenia art. 211 k.c. w związku z art. 1035 k.c. Jego zasadności skarżący upatruje w dokonaniu działu spadku bez uwzględnienia jego wszystkich składników, w tym wartości prawa poddzierżawy boks handlowego i pożytków cywilnych jakie ono przynosiło od września 2012 roku, pojazdu marki F. (...), a także bez uwzględnienia kosztów przyznania wnioskodawcy prawa użytkownika wieczystego nieruchomości w Tuszynie jakie musi w związku z tym ponieść. Ustosunkowując się do tak sformułowanego zarzutu podkreślić należy, iż powody niezaliczenia do składników podlegających działowi prawa poddzierżawy boks handlowego oraz pojazdu marki F. (...) były już przedmiotem szczegółowego wyводу Sądu Okręgowego w ramach analizy zarzutu dokonanie błędnych ustaleń faktycznych oraz naruszenia art. 684 k.p.c., a zatem brak jest potrzeby odnoszenia się do nich po raz kolejny. Co zaś tyczy się kwestii ustalenia wartości prawa użytkownika wieczystego nieruchomości położonej w Tuszynie wyrazić należy przekonanie, iż miarodajna w tym względzie jest jedynie wycena dokonana przez biegłego sądowego, w wyniku której biegły oszacował wartość tego prawa na kwotę 446.000 złotych. Przedmiotowa opinia nie

była na dotychczasowym etapie postępowania kwestionowana przez uczestników postępowania, stąd też podważanie prawidłowo ustalonej wartości składników majątku spadkowego przez pryzmat naruszenia art. 211 k.c. w związku z art. 1035 k.c. nie może odnieść zamierzonego przez apelującego skutku.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, iż apelacja nie zawiera uzasadnionych zarzutów mogących podważyć stanowisko Sądu Rejonowego, a tym samym jako bezzasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

W przedmiocie wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu wnioskodawcy Sąd Okręgowy rozstrzygnął na podstawie art. 113 ust. 1 z dnia o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zmianami) w związku z § 8 pkt 7, § 12 pkt 3 i § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U.2015.1801).